

'Goed je best gedaan, Frits'

Laatste worden in de Tour de France is zo simpel nog niet. Wie buiten tijd aankomt, kan zijn koffers pakken. En moederziel in je eentje achter het peloton ploeteren, met de bezemwagen in je rug, vraagt nog best veel van je conditie en doorzettingsvermogen. En dat was precies wat Frits Hogerheide 40 jaar geleden in zijn mars had om de Tour van 1970 te kunnen uitrijden. En de rode lantaarn arriveerde wel mooi als eerste in Parijs! TEKST: LOEK KUSIAK

Het zijn zeker niet de minste renners die de rode lantaarn uit de Tour mee naar huis nemen. Neem Edwig van Hooydonck, in 1993. Of Jacky Durand, in 1999. Allebei winnaars van de Ronde van Vlaanderen! De publiciteit die de 'winnaar' van de rode lantaarn verwerft, wordt te gelde gemaakt in de criteriums na de Tour. Maar dat was vroeger anders. In de Tour van 1970, exact 40 jaar geleden, eindigde Frits Hogerheide als honderdste en laatste. Met deze prestatie oogstte de 26-jarige neoprof uit de Willem II-Gazelle ploeg van ploegleider Ton Vissers alleen de complimenten van bekenden uit Ossendrecht, destijds zijn woonplaats. 'Goed je best gedaan, Frits', zei ook de burgemeester van het dorp. Had de gebilde Brabander in die Ronde van Frankrijk – met een monsterlengte van 4400 kilometer, verdeeld over 23 etappes en zonder één rustdag – toch maar mooi 50 uitvallers van de 150 gestarte renners overleefd. Zijn achterstand op winnaar Eddy Merckx bedroeg 3 uur 52 minuten en 12 seconden. Of zoals men in Nederland grapte: een etappe achterstand.

„Dat ik laatste werd was het noodlot. Ik zocht het niet op. De rode lantaarn is me overkomen”, zegt de nu 66-jarige en gepensioneerde onderhoudstechnicus. Hij heeft drie volwassen kinderen en leeft teruggetrokken na het overlijden van zijn vriendin. Een hardnekkige reuma dwong hem hobby's als fietsen en tennis op te geven. Maar de makkelijke en met gevoel voor humor pratende Hogerheide van vroeger is gebleven. „Pas drie dagen voor Parijs werd ik hekkensluiter van het klassement, omdat er weer twee opgegeven hadden. Een Vlaamse verslaggever zei die avond tegen me: 'Gij staat laatste, ga niet meer een plaatsje opschuiven, want zo zijt ge veel opvallender'. De volgende dag in Bordeaux, bij een verplaatsing van het peloton per trein naar een andere startplaats, duwde de conducteur me een rode lantaarn in de hand. Moest ik het sein voor vertrek geven. Veel fotografen erbij. Toen pas wist ik dat ik wel een apart geval was.”

NIET AFSTAPPEN

Als eenzame waterdrager die vreselijk moest afzien, soms bijna jankend over de cols kroop en over de streep wankelde als de rest van het peloton al in het hotel zat, was Frits Hogerheide ook een rolmodel voor andere coureurs. Zelf vond hij namelijk dat een beroepsrenner die lichamelijk niks mankeert ook nooit mag opgeven. Achter dat principe ging bij Frits een harde jeugd schuil, bij een nog een hardere grootvader op een Brabantse boerderij.

„Als wielrennen je vak is, zeur dan niet over afstappen”, vindt Hogerheide ook nu nog. De pijp aan Maarten geven, dat had hij dus zelf ook nooit gedaan. Behalve die éne keer dan, in de Ronde van Catalonië. Toen verging hij van de honger en dorst omdat ploegleider Ton Vissers tijdens een tropische etappe een terras had opgezocht in plaats van zijn renners op tijd volle etenszakjes aan te reiken. Uit protest is Frits toen langs de kant van de weg gaan zitten, om een half uur later bij zijn passerende en stomverbaasde ploegleider in de auto te stappen. Ton Vissers had Hogerheide op zijn 26ste, op voorspraak van de jonge belofte Rini Wagtmans, de kans op een profcontractje gegeven. Drieduizend gulden voor acht koersmaanden. „Daar stonden renners toen voor in de rij”, weet Frits nog. In zeven jaar als amateur had hij 50 koersen gewonnen. Vooral criteriums, maar toch ook een etappe in Olympia's Tour (en 3e in de eindstand), het Brabants kampioenschap en de klassieke Omloop van Zeeuws-Vlaanderen. „Mijn specialiteit was alleen aankomen na een verschroeiende demarrage in de laatste kilometers. Had ik eenmaal een gaatje, dan zagen ze me niet meer terug.”

Als eerstejaarsprof rijdt hij Parijs-Roubaix uit, wordt hij 5e in een Belgische semi-klassieker en mag hij van start in de Ronde van Spanje. Daar eindigt hij door zijn aanvalslust twee keer als 2e in een etappe. In deze Vuelta wint Willem II-Gazelle mede door Hogerheide's aandeel ook de ploegentijdrit. In de eindstand wordt hij 58e. „In de Vuelta zag ik voor het

eerst bergen. Maar die cols waren, net als de etappes, niet zo lang als in de Tour. In de Tour moest ik drie kwartier bergop afzien en dan zag ik nog een bord '30 kilometer' staan.” Ton Vissers vertelt Hogerheide één week voor de proloog in Limoges dat hij naar de Tour mag. „Ik was totaal onvoorbereid, met alleen wat criteriums in België en het NK in de benen. Ik ging mee om me op te offeren voor Rini Wagtmans en Harm Ottenbros, die wereldkampioen was. Rini zag mij als zijn persoonlijke knecht, maar wist ook wel dat hij in de bergen niks aan me had. In de laatste week zou ik, als ik de ruimte kreeg, proberen wat uitslagen te rijden. Maar ik was niet goed. Ja, die uitslagen reed ik wel, maar dan moest je wel even het klassement omdraaien.”

VITAMINES

De eerste Tourdagen verlopen niet eens zo beroerd voor het rugnummer 52. Hij eindigt meerdere keren in het peloton, achterin weliswaar, en wordt met Willem II in de ploegentijdrit in Angers mooi 2e, op slechts 12 seconden van Faemino (Merckx), categorie onklopbaar. In het officiële routeboek van de Tour vermeldt Hogerheide na iedere etappe de complexen vitamine B met ijzer die hij tot zich neemt. „Die vitamines waren samengesteld door een verzorger van Merckx, met wie Ottenbros me in contact had gebracht. Zelf was ik namelijk zo groen als gras. Die vitamines hebben me door de Tour heen wel in goede gezondheid gehouden.” Er ook harder door fietsen, dat ging hij niet. Tegen het eind van de eerste Tourweek tekent zich bij Frits Hogerheide een vast patroon af: op achterstand binnenkomen. „Het tempo lag door de vele demarrages steeds hoog. Altijd onderin de beugel. Lange etappes. Dan wreekt zich het gebrek aan voorbereiding. Ik fietste ook niet altijd alleen. Vaak zat ik met Henk Benjamins en Piet Rentmeester van Caballero en wat andere jongens in mijn buurt.” In de rit naar Valenciennes, over de kasseien, arriveert hij op elf minuten van winnaar Roger de Vlaeminck. „Ik moest tot vijf keer lek gereden ploegmakers terugbrengen. Totdat ik zelf ook lek reed. Toch was ik de volgende dag in een tijdrit maar 9 seconden langzamer dan Wagtmans. En in de tijdrit in Divonne-les-Bains werd ik 27e, direct achter Thevenet, en tweede Nederlander achter Jan Janssen. Ik kon na een zware dag snel recupereren.” Na 11 etappes staat Frits 110e op 1 uur en 21 minuten van Merckx. Zijn lijdensweg in (eerst) de Alpen en de Pyreneeën moet dan nog beginnen. „Alleen al de Galibier oprijden was verschrikkelijk. Toen wist ik heel zeker dat ik absoluut niet kon klimmen, het ook nooit zou leren en dat ik, als ik door zou gaan, altijd een anonieme middenmoter zou blijven. De Tour zet je als beroepsrenner keihard in de werkelijkheid. Dan rij je daar moederziel alleen, als een klein mannetje tussen die hoge bergen die maar niet opzij gaan, en je denkt: Frits, waarom kun je nou niet harder? En steeds die angst: kom ik wel op tijd binnen? Wat andere geloste renners deden, deed ik ook maar: aan een wagen hangen als het even kon. Zalig, ook al kreeg ik er een boete voor. Het publiek leefde trou-

wens enorm mee. De Fransen klappen voor iedere achterblijver. In Nederland roepen ze dat je een krabber bent. Pousser, ofwel duwen, was het belangrijkste Franse woord voor een renner als ik.”

PURE WILSKRACHT

Wagtmans, met wie Hogerheide de kamer deelt, kiest halverwege de Tour voor een andere kamergenoot. „Rini wilde altijd de wedstrijd nog eens doornemen, zijn gal spuwen. Maar dan had hij aan mij in de Tour geen gezellige. Ik viel al in slaap als ik de klink van de hotelkamer zag.” Of neem dat moment dat Frits in een etappe ook iets voor zijn ploegmaats wou betekenen. „Ging ik water halen. Had ik 12 bidons op mijn rug en in mijn achterzak. Was ik bijna weer terug bij het peloton, ging het bergop. Kon ik ze niet meer bijhalen. Of alles zelf opdrinken, of weggooien. Het laatste dan maar.” De zwaarste momenten waren die in de Pyreneeën, met aankomsten bovenop Tourmalet-La Mongie en in Mourenx. „Hondenweer was het: mist, nat, koud. In de Pyreneeën heb ik echt heimwee gehad, terwijl ik dat normaal nooit had. Je voelt je zo onbeduidend. In de rit naar de Tourmalet, over de Aspin en Peyresourde, verloor ik 25 minuten. Moesten we de volgende ochtend aan de voet van de Tourmalet ook weer vertrekken. Ik werd vanuit het vertrek gelost, met nog 170 kilometer te gaan. Ik zat van ellende bijna te janken op de fiets. Onderweg, het laatste half uur, passeert me vanuit tegengestelde richting een bus met renners. Die waren op weg naar het hotel. Ze zwaaiden naar me. Heel frustrerend. Henk Benjamins, die achter me zat, smeekte me om bij hem te blijven. Maar zijn tempo was te traag om op tijd binnen te zijn. Bij mij scheelde het anderhalve minuut, maar Henk moest naar huis.”

Nee, opgeven heeft hij ook in die 'afgrijpselijke etappe' nooit overwogen, bezweert hij. 'Het was steeds puur een kwestie van wilskracht, van moraal, en proberen fysiek nog iets van reserve over te houden. Ik dacht: als ik afstap ben ik geen coureur meer. Dan word ik thuis weggehoond en kan ik mijn carrière wel aan de wilgen hangen.' Op de slotdag beleeft Hogerheide 'het mooiste moment' uit zijn wielercarrière. „De tijdrit begon in Versailles en als laatste in het klassement moest ik als eerste van start. De Boever, een Belg van Flandria, stond 99e en startte na mij. Hij vroeg mij vooraf kalm te doen, zodat hij me kon inlopen. Konden we samen in Parijs het Stade de Vincennes binnenrijden. Daar zaten 50.000 mensen al uren te wachten. Ik heb alles gegeven om toch alleen te blijven. Bij binnenkomst op de wielersbaan kreeg ik een ovationeel applaus. Kippenvol. Nu nog als ik eraan denk. Alle lijden was dus toch ergens goed voor geweest.”

WEER AMATEUR

De terugreis naar Nederland had Frits Hogerheide verwacht in de auto van een collega-renner te kunnen afleggen. Maar niemand die op hem wacht. Uiteindelijk mag hij in de bus

met supporters van Rini Wagtmans uit Sint Willibrord instappen. „Die bus komt op de rondweg van Parijs met pech stil te staan. Rijdt even later Ton Vissers in zijn verder lege ploegleiderswagen langs. Hij stopt. De voorzitter van de supportersclub vraagt aan Vissers of hij Hogerheide niet wil meenemen. „Nee hoor”, zegt Vissers doodleuk. „Frits hoeft pas woensdag in Chaam te zijn.” En hij scheurt weg! Anderhalve week na de Tour wint Hogerheide in Ulvenhout voor 40.000 toeschouwers zijn eerste en enige profkoers. Hij weet er met een ultieme demarrage in wat toegenomen een serieuze wedstrijd was, Jean-Pierre Monseré achter zich te houden. „Ik voelde die dag mijn benen niet”, herinnert Frits zich. „Door al dat afzien in de Tour was ik veel sterker geworden.” Aan het eind van dat seizoen stopt Willem II-Gazelle. Frits Hogerheide kan nog tekenen bij de Goudsmit-Hoff ploeg van Kees Pellenaars. „Maar ik zag er

vanaf. Ik wist precies waar ik als renner stond.” Hij kiest voor de financiële zekerheid van werk in de burgermaatschappij en keert weer bij de amateurs terug. Frits Hogerheide wint in twee jaar nog 27 koersen. Het geld dat hij met Willem II in de Tour heeft verdiend, krijgt de rode lantaarn pas in 1972. Dat is 2400 gulden. [WVA](http://www.wva.nl)

De Brabantse Zuid-Westhoek heeft een roemrucht wielerverleden. Over de vele bekende en minder bekende wielrenners die er opgroeiden (Van der Poel, Ottenbros, Hogerheide, Pijnen) of woonden (Janssen, Kuiper, Knetemann) loopt deze zomer ter gelegenheid van de doorkomst van de Tour in Woensdrecht (4 juli) een boeiende expositie in het streekmuseum Den Aanwas in Ossendrecht. Tot dit najaar. Informatie over bezoektijden: tel. 0164-672 854 of www.hkk-zuidkwartier.nl